

20-11-2013

Sagsnr.
2013-0222739

Dokumentnr.
2013-0222739-6

Bilag 1. Den fremtidige folkeskole i København – skolen i centrum

Folkeskolereformen er en læringsreform. Den har fokus på børnene og de unges læring gennem mere praktiske, anvendelsesorienterede og varierede læringsformer. Folkeskolen skal udfordre alle elever, så de bliver så dygtige, de kan. Betydningen af social baggrund skal mindskes i forhold til faglige resultater, og tilliden til og trivsel i folkeskolen skal styrkes blandt andet gennem respekt for professionel viden og praksis.

Ambitionerne i aftalen om et fagligt løft af folkeskolen er sammenfattet i en række nye nationale mål. Målene er i høj grad sammenfaldende med de københavnske pejlemærker for skoleområdet. Undervisningsministeriet omsætter de nye nationale mål til en række konkrete læringsmål – nye Fælles Mål:

Nationale mål	Københavnske pejlemærker på skoleområdet	Fælles Mål
Alle skal blive så dygtige, som de kan	Faglighed	Læringsmål for fagene
Styrke tilliden til og trivsel i folkeskolen	Ungdomsuddannelse	
Mindske betydningen af social baggrund ift. faglige resultater	Trivsel	
	Tillid og attraktivitet	
	Chancelighed	

De nye Fælles Mål skal herefter omsættes til læringsmål for den enkelte elev eller gruppe af elever på hver enkelt skole.

Reformen skal først og fremmest ses som en markant kulturændring. Omdrejningspunktet i kulturændringen er netop fokus på elevernes læring – på deres læringsmål og opfølgningen på deres resultater via bl.a. de nationale test. Det skal både være omdrejningspunktet for

Pædagogisk Faglighed

Gyldenløvesgade 15
1502 København V

E-mail
sannan@buf.kk.dk

www.kk.dk

kulturændringen i forhold til at skabe nye læringsformer og –rum, i udviklingen af samarbejdet mellem medarbejderne, i skoleledelsens og i skolebestyrelsens rolle. På den måde kan der siges at være fire hovedfokuspunkter i arbejdet med den fremtidige folkeskole:

- Elevernes læring og læringsmål som omdrejningspunktet i en ny længere skoledag
- Udviklingen af teamsamarbejdet mellem medarbejderne (herunder de pædagoger, der knyttes til skolen) med elevernes læring og læringsmål som omdrejningspunkt
- Vægt på den faglige ledelse, hvor skoleledelsen kommer tættere på teamenes pædagogiske overvejelser og valg og er med til at understøtte et klart fokus på elevernes læring
- Forældrenes ressourcer skal udnyttes, og de skal via skolebestyrelsen være med til at sætte den nye retning med fokus på læring og læringsmål for den enkelte skole

Det vil være en stor kulturændring. Det er afgørende, at der er ejerskab til kulturændringen på den enkelte skole for, at den kan lykkes. Det betyder, at hver enkelt skole skal lave en strategi for, hvordan kulturændringen lykkes hos netop dem. Hvordan går vi konkret hos os fra et hovedfokus på undervisning til et hovedfokus på læring? Hvordan udnytter vi bedst mulighederne i den længere skoledag til at skabe mere varierede, praktiske og anvendelsesorienterede læringsformer – og hvilke type læringsformer vil fungere bedst for vores elever? Hvordan arbejder vi systematisk med at følge op på elevernes resultater, så læringsfremskridtene også bliver synlige for eleverne gennem feedback – hvilke gode erfaringer har vi allerede på vores skole, og hvor skal vi udvikle nye måder at arbejde på?

Det er vigtigt, at overvejelserne om elevernes læring på den enkelte skole i højere grad tager afsæt i forskningsmæssig viden om, hvad der har fungeret godt andre steder – både i samarbejdet mellem medarbejderne og i dialogen med ledelsen. Det vil også være naturligt at drøfte, hvordan skolen bedst kan arbejde med at inddrage forskningsmæssig viden i de udviklingsgrupper med deltagelse af både ledelse og et mindre antal medarbejdere, som mange skoler har. Medarbejdere og ledere skal bruge ny forskningsmæssig viden til at udfordre den professionelle viden og praksis, de allerede har og bruge det til at træffe mere begrundede valg lokalt. Det skal med andre ord gøres med afsæt i den professionelle viden og praksis, der allerede er på de københavnske skoler.

Overvejelserne ovenfor illustrerer, at elevernes læring og læringsmål er helt centrale. Samtidig vil hver enkelt skole også i sin strategi skulle have fokus på en række elementer, der skal understøtte læringen: Hvilke fysiske faciliteter har vi på skolen, og hvilke faciliteter i vores

nærområde kan vi bruge? Hvordan skal vi konkret arbejde med at åbne skolen mere op mod det omgivende samfund? Hvordan inddrager vi bedst eleverne i udviklingen af den nye skole, så de får medindflydelse? Hvilken rolle skal vores skolebestyrelse spille, og hvordan udnytter vi bedst de ressourcer, vi har her? Hvordan bruger vi i praksis bedst de nye arbejdstidsregler og københavnske værnsregler – på en måde, der sikrer gode arbejdsvilkår, og som understøtter det teamsamarbejde, som vil være helt centralt? Hvordan kan vi udnytte gode erfaringer fra Stærkt samarbejde og andre gode elementer fra en tværprofessionel samarbejdskultur?

Mange skoler har allerede taget hul på arbejdet med at lave en strategi for, hvordan de lokalt griber folkeskolereformen an. Helt konkret kan skolerne tage udgangspunkt i den skabelon til en implementeringsplan, som KL har udviklet og som har været drøftet på det KL-forløb for skoleledere over hele landet, som er gennemført i efteråret 2014. I København skal skabelonen eventuelt suppleres med forhold, der er særlige for København.

Det er vigtigt, at eleverne i høj grad inddrages i det større fokus på læring og læringsmål. De skal i dialog med lærere og andre faggrupper være med til at formulere deres egne konkrete læringsmål. De skal aktivt være med til at evaluere læringsfremskridtene, så læringen bliver synlig for dem. Og de skal lære at give og modtage faglig feedback også fra hinanden, så de er med til at understøtte hinandens læring.

Også forældrene bliver vigtige i at skabe et fagligt løft af folkeskolen i København. Vi ved forskningsmæssigt, at elevernes læring styrkes, når forældrenes ressourcer inddrages i skolen. Folkeskolereformen er derfor en god anledning til at forny skolehjem-samarbejdet og gentænke, hvordan forældrene kan inddrages i blandt andet at understøtte deres barn i forbindelse med konkrete læringsmål. Forældrene skal samtidig via skolebestyrelserne være med til at sætte den nye retning med fokus på læring og læringsmål for den enkelte skole.

Overvejelser om, hvordan der skabes det bedste afsæt for elevernes læring skal samtidig være omdrejningspunktet for samarbejdet mellem medarbejderne – lærere, pædagoger og andre faggrupper. Tanken er her, at der fremover skal være en højere grad af fælles vidensdeling, refleksion og ideudvikling i teamet (eller en anden lokalt fastlagt organisering), der samtidig træffer en række fælles pædagogiske valg og følger op på, hvordan de valg så fungerer i praksis. Det handler om systematisk at arbejde med planlægning og evaluering af læringsforløb med fokus på elevernes konkrete læringsudbytte og progression vurderet på baggrund af bl.a. test undervejs. Erfaringerne herfra skal så bruges i tilrettelæggelsen af de næste læringsforløb. Der

skal stilles krav om, *at* man på skolerne vælger nogle pædagogiske metoder til arbejdet, men ikke *hvilke* metoder. Det er dog vigtigt, at skolen og teamene i valget af metoder tager med i overvejelserne, hvilke metoder, der allerede er forskningsmæssigt belæg for, har fungeret godt i andre sammenhænge.

Skoleledelsen skal samtidig tættere på den pædagogiske praksis og får en vigtig rolle i netop at spørge til, hvordan medarbejderne deler og udnytter hinandens erfaringer og gode ideer, hvilke læringsmuligheder, undervisningen giver eleverne og hvordan der konkret følges op på, hvilken læring der kommer ud af det. Med andre ord skal skoleledelserne helt ind i klasseværelserne. Den faglige ledelse bliver dermed helt central.

Det bliver altså afgørende for, at folkeskolereformen lykkes, at der sker en kulturændring på den enkelte skole – i arbejdet med læringsmål, i teamsamarbejdet og i den faglige ledelse. Samtidig er der også behov for politisk at sætte de overordnede rammer for arbejdet. Der er således behov for, at der politisk tages stilling til, hvordan en række elementer i den nye lovgivning konkret skal udmøntes i København. Den nye lovgivning er endnu ikke endeligt vedtaget i folketinget, og forslagene til udmøntning vil derfor skulle tilpasses, hvis der sker væsentlige ændringer i den endelige lovgivning. De nye Fælles Mål og tilsvarende vejledende nationale læseplaner er heller ikke på plads endnu. I København er der en række kommunalt besluttede tilføjelser til læseplanerne, herunder en særskilt læseplan for engelsk i 1.-2. klasse. Forvaltningen lægger ikke op til at ændre i de kommunale læseplaner nu. Der tages stilling til evt. behov herfor, når de nye Fælles Mål og vejledende læseplaner er på plads.

Nedenfor er kort opridset de punkter, hvor der politisk skal tages stilling til udmøntningen af den nye lovgivning i København. Hvert punkt er samtidig uddybet i de efterfølgende bilag.

Som en del af den nye lovgivning skal der tages politisk stilling til mål og rammer for skolernes samarbejde med eksterne natur- og kulturtilbud, frivillige foreninger, erhvervslivet, ungdomsskoler og ungdomsuddannelser. De skal gøre det lettere for skolerne i praksis at åbne sig endnu mere mod det omgivende samfund. Samarbejdet vil også kunne bruges til at tænke nyt i forhold til at tænke nye og anderledes valgfag. Valgfagene vil fx kunne designes i samarbejde med ungdomsskolen eller ungdomsuddannelser og eventuelt også fysisk placeres her. Forslag til mål og rammer er uddybet i bilag 2.

Med den nye lovgivning skabes der også nye rammer for skolebestyrelserne, og det er samtidig en anledning til at nytænke skolehjem-samarbejdet. I København skal forældrene have en vigtig rolle i den nye folkeskole og være med til at sætte retningen på den

enkelte skole i arbejdet med fokus på elevernes læring. Gennem skolebestyrelserne får de samtidig indflydelse på, hvordan den enkelte skole arbejder med at åbne skolen op mod det omgivende samfund, hvordan det lokale tilbud om lektiehjælp og faglig fordybelse skal skrues sammen og hvordan skole-hjemsamarbejdet skal fungere. Også skolebestyrelserne vil med den nye mulighed for at vælge to eksterne repræsentanter, der spejler skolens profil, ind i skolebestyrelsen naturligt komme til at orientere sig mere mod eksterne samarbejder og muligheder. Det foreslås samtidig, at der i hver skolebestyrelse sidder en repræsentant for fritidsområdet, så der er en klar kobling skole og fritid. Nye rammer for skolebestyrelserne er uddybet i bilag 3.

Med den nye lovgivning åbnes der op for, at kommunalbestyrelsen kan godkende nye valgfag. Bedre rum til at tænke valgfagene anderledes er samtidig en mulighed for skolerne til at sætte en særlig profil mere i spil. Profilskolerne vil særligt kunne prioritere valgfag, der understøtter skolernes profiler, og andre skoler vil også kunne vælge at tone udskolingen på forskellig vis. Her vil skolebestyrelsen være en vigtig partner i forhold til at vælge, hvilken profil man gerne vil have som skole. Valgfagene kan tænkes på tværs af de traditionelle fag og udarbejdes i et samarbejde mellem medarbejdere med forskellige faglige kompetencer og fra forskellige faggrupper – med udgangspunkt i elevernes læringsmål og med en form, hvor læringen bliver mere praktisk og konkret. Det er derfor vigtigt, at der er rum for at tænke valgfagene kreativt. Skolerne i et område skal fx kunne gå sammen om at lave deres egne valgfag, som så kan holdes på de skoler, der har de bedste faciliteter til det. Forslag til rammer for nye valgfag fremgår af bilag 4.

Frem mod næste folketingsvalg bliver lektiehjælp og faglig fordybelse obligatorisk for skolerne at tilbyde, men frivilligt for eleverne at deltage i. Efter folketingsvalget bliver deltagelse obligatorisk. Skolebestyrelsen skal sætte retningen for tilbuddet både i den midlertidige og i den permanente ordning. Skoler - og i overgangsperioden fritidshjemmene – skal samtidig understøttes i at arbejde med nye læringsformer med fokus på elevernes læring og læringsmål også i denne del af skoletilbuddet. Det er nærmere beskrevet i bilag 5.

Medarbejderne bliver naturligvis helt centrale for, at intentionerne med reformen kan indfries. Vi har i København rigtig mange fagligt dygtige og engagerede lærere, pædagoger og andre medarbejdergrupper, og det er vigtigt, at de også er med til at sætte retningen og være med til at udvikle skolen som organisation. Medarbejderinddragelse på alle skoler sikres via den nye MED-struktur i København. Derfor foreslås det, at skolerne selv får mulighed for at vurdere, om vurderer, om der fortsat på den enkelte skole er behov for også at opretholde et pædagogisk råd eller om

medarbejderinddragelsen bedst sker på anden vis. Det foreslås også, at inddragelse af repræsentanter for hhv. skoleledelser og lærere på samme måde som det oftest sker i dag foregår via løbende dialog, i forbindelse med behandling af bl.a. høringer mv. i stedet for i Fælles Pædagogisk Råd. Det er beskrevet i bilag 6.

Med den nye lovgivning skal kommunalbestyrelsen tage stilling til skoleårets start. Forslag hertil er beskrevet i bilag 7.

En række af de ovenstående forslag har betydning for, hvordan styrelsesvedtægten for folkeskolen er formuleret. Det samme har den nye lovgivning. Det er derfor nødvendigt at justere styrelsesvedtægten, så den afspejler de relevante ændringer med reformen. Forslag hertil fremgår af bilag 8.

Endelig lægger folkeskolereformen lægger op til en markant styrkelse af samarbejdet mellem ungdomsskolen og folkeskolerne. Folkeskolerne skal i højere grad udnytte de kompetencer, som ungdomsskolens ansatte har og de erfaringer, de har med at skabe læring, der har klart afsæt i de unges egne interesser. Det er vigtigt, at potentialet for ungdomsskolens styrkede rolle ind i folkeskolen udnyttes. Rammer for det er beskrevet i bilag 9.

Den nye hverdag for børn, unge og medarbejdere

De ændringer, som folkeskolereformen indebærer, vil også indebære en på mange måder ændret hverdag for både elever og medarbejdere.

Eleverne skal opleve, at det bliver både mere spændende og sjovere at gå i skole. De skal opleve, at læringsaktiviteterne i høj grad tilrettelægges ud fra, hvordan de lærer bedst – og at de synes, det er sjovere at gå i skole, fordi de kan se, at de faktisk hele tiden bliver dygtigere. Og de skal opleve, at deres individuelle ressourcer ses og deres interesser tages alvorligt, fx når de selv er med til at formulere deres egne læringsmål eller i udskolingen kan vælge en linje, som særligt interesserer dem.

Samtidig skal skoledagen tænkes mere på tværs af de traditionelle fag og tilrettelægges mere fleksibelt. Eleverne vil møde mere bevægelse i løbet af skoledagen, ligesom de vil opleve en anden form for undervisning; den understøttende undervisning, hvor pædagoger varetager en del af aktiviteterne.

Det er vigtigt at have fokus på, at udnyttelsen af den større fleksibilitet i hverdagen, som reform giver, ikke betyder, at dagen bliver ustruktureret og vanskeligere at overskue - især for elever med særlige behov. Det forudsætter, at struktur, læringsmål, indhold og konkret udbytte hele tiden er nærværende for den voksne i planlægningen, i selve læringssituationen og i opfølgningen.

For medarbejderne betyder reformen også en ny hverdag. På samme måde som lederne i højere grad skal med ind i klasseværelserne, skal medarbejderne også helt konkret eller i overført betydning med ind i hinandens klasseværelser og i langt højere grad sparre med hinanden. De vil se langt mere til især deres nærmeste kolleger i teamet end i dag, når de i langt højere grad er fysisk til stede på skolerne. De skal i en tættere dialog med skoleledelsen om, hvad deres egne opgaver skal bestå af og hvad den nye lov om arbejdstid konkret betyder for deres egne opgaveportefølje.

Det vil også på sigt være naturligt, at alle skoler anvender en mere fleksibel skemalægning, hvor den skemamæssige fordeling tilrettelægges af et klasse-, et årgangs eller et afdelingsteam.

Med en ny tilrettelæggelse af skoledagen vil det også være naturligt for skolerne at tænke pauserne på en anden måde end de traditionelt er tænkt. Fx kan der være dage uden egentlige pauser, hvis eleverne har en udeskoledag, er på ekskursion til et af de mange eksterne læringstilbud i København eller har en temauge. Det kan også handle om at gøre pauserne til en mere integreret del af dagen, når eleverne har behov for et lille afbræk undervejs – og så typisk med en længere pause midt på dagen til at spise i. Det er samtidig vigtigt, at skolerne på den måde efter reformen tilrettelægger pauserne på en anden måde end hidtil. Det skal ses i sammenhæng med, at beregningerne fra Undervisningsministeriet og KL – som også København følger – tager udgangspunkt i færre pauser pr. dag end i den traditionelle model. Færre pauser samlet set skal således sikre, at der reelt er den tid til understøttende undervisning, som reformen forudsætter – og som skolerne får midler til. Det passer samtidig godt med, at skoledagen fremover tænkes mere fleksibelt og varieret.

Samtidig skal medarbejderne også efter reformen opleve, at de har gode både fysisk og psykiske arbejdsforhold. De skal ikke opleve, at arbejdet i praksis bliver grænseløst. Det skal de værnsregler, som forvaltningen i øjeblikket er i dialog med de faglige organisationer om, være med til at sikre.

Der vil altså være store ændringer i hverdagen på alle skoler. Det betyder også, at det vil tage tid at implementere alle ændringerne i praksis - det kræver øvelse hos både elever, forældre, medarbejdere og ledelse at skabe den nye hverdag. Folkeskolereformen skal naturligvis gælde fra dag ét. Samtidig er det også naturligt, at skolerne ikke vil kunne indfri alle ambitionerne i reformen med det samme.

Heldigvis er der allerede mange gode erfaringer på de københavnske skoler, der kan bygges videre på. Det gælder både i forhold til at arbejde med mere varierede læringsformer, tænke i en mere fleksibel

skemaplanlægning og hvordan den højere grad af medarbejdertilstedeværelse i praksis kan foldes ud. Det gælder også de ressourcecentre, som alle skoler nu har etableret. Her findes der allerede mange gode erfaringer med, hvordan et fokus på alle børn og unge faglige, sociale og personlige læring kan understøttes.